

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 32.

Fredagen den 9 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 7 och 8 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 72, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af förbättrade pensionsförmåner för vissa tjänstemän och betjente, hvilka i anledning af statens inköp af vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, och

n:o 73 i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lifräntor för vissa tjänstemän och betjente, hvilka i anledning af statens inköp af bandelen Örebro—Frövi öfvergått i statens jernvägars tjänst,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 7 och 8 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 74, i anledning af väckta motioner, afseende löneförbättring för betjente vid statens jernvägar.

Punkten a).

Utskottets hemställan bifölls.

*Ifrågasatt
löneförbättring
åt kontorsbiträden
vid statens
jernvägar.*

Punkten b).

Herr von Möller: Jag har att inför kammaren erkänna en underlåtenhetssynd, som af mig begicks förra året. Jag hade nemligen då, när denna fråga förra gången var före, redan begärt ordet, men erhöll af en med dessa ärenden förtrogen person den upplysning, att jernvägsstyrelsen ämnade med det allra snaraste framlägga ett förslag till lönereglering för kontorsbiträdena vid statens jernvägar. Jag afstod då från att yttra mig, men såsom herrarne emellertid sett, har löneregleringen icke blifvit verklighet. Om frågan i fjol bragts på tal, så skulle det säkerligen hafva visat sig, att Första Kammaren icke stält sig afvisande emot hvad denna sämst lottade klass af jernvägspersonalen nu begärt. Under diskussionen i Andra Kammaren uttalade sig chefen för verket ju synnerligen sympatiskt om kontorsbiträdenas begäran. Han erkände, att deras aföning var ytterst dålig. Men hans hufvudskäl mot den då gjorda framställningen, var att man icke kunde företaga en förändring i löneförhållandena för denna *ena* klass, emedan andra klasser, särskildt stationsmästarne, skulle komma att känna sig förfördelade deraf. Såsom herrarne erinra sig, afsåg det ursprungliga förslaget, att stationsmästarnes maximilön skulle uppgå till 1,500 kronor och liniekontorsbiträdenas till 1,200 kronor. Detta vann emellertid icke Riksdagens bifall, utan kontorsbiträdenas lön nedsattes till 600 kronor med ett maximibelopp af 1,080 kronor. Nu hafva två motionärer i Andra Kammaren, desamma som i fjol med åtskilliga instämmanden från samma kammare, väckt förslag, att dessa kontorsbiträdens lön skulle höjas till 840 kronor med ett maximibelopp af 1,500 kronor. Utskottet har emellertid, såsom synes på sid. 9 i betänkandet, afstyrkt motionen och har, på grund af skäl, som utskottet anfört, icke alls inlåtit sig på det andra momentet om jemkning äfven af de qvinliga kontorsbiträdenas löner.

Om jag icke vinner något understöd i kammaren, så kommer jag icke att framställa något yrkande.

Jag anhåller nu att få vända mig mot de af utskottet anförda skälen. Jag anser, att jag icke behöfver bemöta de skäl, som utskottet i fjol framstälde. Jag vågar nemligen tro, att hvarken utskottet eller denna kammare skulle vilja afslå motionen på grund af några *sparsamhetsskäl*, utan skall motionen afslås, så gissar jag, att det skall vara på det skäl, som utskottet i år anfört, nemligen att frågan redan föreligger hos Kongl. Maj:t i form af förslag om lönereglering för alla klasser. Utskottet säger, att det skulle »vara i hög grad betänkligt att vidtaga jemkningar i lönevilkoren för särskilda klasser af personalen». Jag ber då att få anmärka, att vid förra riksdagen bröts denna princip, när de *manliga kontorsskrifvarne i Stockholm* tillerkändes löneförbättring. Jag tror icke heller, att man talade om »det betänkliga» i att t. ex. besluta om ett personligt lönetillägg, som herrarne erinra sig för en kort tid sedan beviljades. Då nämndes icke

ett ord härom. Jag vågar äfven fråga: Ar det oklokt att *rätta en orättvisa*, därför att man icke kan *rätta alla*? Eller blir *orättvisan* därför mindre?

Man säger, att förslaget om en jemkning icke skall komma från enskild motionär. Det skall komma, som det heter, från *rätt håll*. Tillåt mig fråga: hvad menas med *rätt håll*? Ja, dermed menas väl Kongl. Maj:t, som nu omsider beqvämat sig till detta steg. Eller kanske det är jernvägsstyrelsen, som är det *rätta hållet*? Som herrarna veta, tager jernvägsstyrelsen sig *rätt* ofta ganska långa funderingar, likasom om den önskade, att Riksdagen skulle gifva den en liten påstötning, innan man finner sig föranlåten att sätta maskineriet i gång. Nu tyckes då verkligen detta ha blifvit satt i rörelse och en kongl. proposition kunna förväntas, d. v. s. »från *rätt håll*».

För egen del hyser jag en annan uppfattning om lämpligheten af denna fras »*rätt håll*», ty det är väl der *rätten*, *rättvisan* och *billigheten* är att finna, och då må väl den enskilde motionären ha rätt att taga initiativ. Ar det så, att kammaren anser, att *rättvisan* kräfver att dessa menniskor blifva hjälpta genom en lönetillökning, så kan jag för min del icke inse annat än att det är kammarens ovilkorliga skyldighet att redan i år låta denna personal vederfaras *rättvisa*, och om också en eller annan klass skulle blifva afundsjuk, så är detta en sak, som jag hoppas att Riksdagen icke måtte fästa sig vid. Man har under diskussionen i fjol i Andra Kammaren talat om, att stationsmästarne skulle känna sig förfördelade, om dessa kontorsbiträden fingo en löneförbättring. Jag ber dock att få påpeka, att stationsmästarne hafva, utom sin fasta lön, fri bostad, ved, trädgårdsland, postarfvode, frimärkesprovision, uppbördsprovision och inkomst från enskilda trafikanter i form af provision på fraktkredit, för postväskor m. m. Således tror jag icke, att man kan säga något annat än att de stå i en betydligt gynsamare ställning än kontorsbiträdena, äfven om dessa erhållit de af jernvägsstyrelsen 1897 föreslagna lönerna med högst 1,200 kronor.

Nu kommer man att säga, att äfven kontorsbiträdena kunna tillgodonjuta extra inkomster: de hafva, bland annat, arfvode från posten, der de vikariera för den ordinarie tjenstemannen. Men mine herrar, hur går det i verkligheten. De hafva rätt att uppbära, om de tjenstgöra mera än åtta dagar, halfva postarfvodet och, om de tjenstgöra mer än femton dagar, hela postarfvodet. Hur går det då till? Jo, på åttonde dagen ingår den ordinarie stationsinspektoren sjelf i tjenstgöring och derefter begär han ånyo ledighet, så att kontorsbiträdena ofta få sköta postgöromålen utan att få ett enda öres arfvode. Det är stationsmästarens rätt att så förfara. Det tjenar ingenting till att biträdet gör invändningar.

Jag skall be att få erinra kammaren om hvad som påpekades under diskussionen i Andra Kammaren, hurusom det finnes kontorsbiträden med en så ringa aflöning som 20 à 30 kronor pr månad,

Ifrågasatt löneförbättring åt kontorsbiträden vid statens jernvägar.
(Forts.)

*Ifrågasatt
löneförbättring
åt kontorsbiträden
vid statens
jernvägar.
(Forts.)*

och detta för en gift man med flera barn! Jag har själf talat vid flere kontorsbiträden, som sagt mig, att sedan de betalat skatter, pensionsavgift, hyra och dylikt, hafva de 20, 25 å 27 öre per dag och individ att lefva af! Jag frågar: kan det vara rätt att hålla statens tjenare på sådana svältlöner? Och jag vågar uttala den förhoppning att, derest kammaren anser att det är rättvist att hjälpa dessa människor, kammaren måtte bifalla den gjorda framställningen.

Af skäl, som jag nyss nämnde, anser jag mig tillsvidare icke böra göra något yrkande.

Herr Fränckel: Då den siste ärade talaren icke gjorde något yrkande i denna fråga, så skulle det kanske icke vara behöfligt att här upptaga till bemötande de invändningar han gjort mot statsutskottets afstyrkande af den föreliggande motionen. Men han har uttalat den åsigten, att det i ett fall sådant som detta vore nödvändigt att Riksdagen för sin del skipade rättvisa åt denna personal, som på annat sätt icke skulle kunna få rättvisa i afseende å sina lönevilkor. Jag ber då att få i kammarens minne återkalla de svårigheter, som alltid uppstått, då Riksdagen någon gång på grund af välvilliga motionärers framställningar fattat beslut i så beskaffade aflöningsfrågor som dessa, der, såsom i utskottets betänkande påvisats, ofta ganska betänkliga rubbningar uppstått genom dylika beslut. Här är i betänkandet visadt, hurusom denna fråga är under vederbörande myndigheters behandling. Här är vidare påpekadt, att jernvägsstyrelsen såväl som andra embetsverk fått Kongl. Maj:ts uppdrag att inom maj månads utgång inkomma till Kongl. Maj:t med förslag till de förändringar i löneruleringsväg, som kunna anses nödvändiga. Det dröjer således ungefär fjorton dagar, innan ett sådant förslag inkommer till Kongl. Maj:t och inkommer i sådant skick, att såväl Kongl. Maj:t som sedermera Riksdagen kunna bilda sig en riktig åsigt på grund af ett sådant uttalande.

Att denna personal nu kan anses hafva utsigt att i allmänhet blifva välvilligt behandlad af såväl styrelsen och Kongl. Maj:t som Riksdagen, derpå hafva vi ett tydligt bevis i det beslut, som nyss här fattades, när kammaren för att tillgodose och göra rättvisa åt den personal, som staten öfvertagit tillsammans med vestkustbanan, beslöt att med betydliga uppoffringar sätta denna personal i paritet med dess kamrater vid statsbanorna. Jag tror, att man med känedom om det sätt, hvarpå staten behandlar sina tjenare inom de olika verken, icke kan vara berättigad att påstå, att det endast är genom enskilda motionärers bemedling, som denna tjänstepersonal kan förskaffa sig en rättvis behandling i sådant afseende.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

Punkten c).

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 76, med anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till nya byggnader för armén m. m. äfvensom i ämnet väckta motioner.

Punkten a).

Herr vice talmannen: Med stöd af derför anförda skäl får jag vördsamt yrka bifall till den af mig m. fl. beträffande nu föredragna moment afgifna reservation.

*Anslag till
nya byggnader
för armén.*

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu föredragna punkt endast yrkats, att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr Lundeberg med flere vid utlåtandet afgifna reservation, så vidt den rörde nu ifrågasvarande punkt.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt samt vidare på godkännande af berörda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Punkten b).

Herr vice talmannen: Jag ber att få hemställa om bifall till den i fråga om detta moment afgifna reservation.

*Ifrågasatt
utredning rörande
kasern-etablissemens
förläggande å
vissa trupper
förbands mötesplatser.*

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att angående föreliggande punkt förekommit allenast det yrkande, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr Lundeberg med flere beträffande denna punkt afgifna reservation.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet hemställt samt vidare på godkännande af nyssnämnda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Punkten c) och slutmeningen.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Formulär till
uppgift vid
skattskyldigs
taxering.*

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda memorial n:o 36, i anledning af återremiss af det vid utskottets betänkande n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående en inkomstskatt för år 1903, fogade formulär till uppgift vid skattskyldigs taxering.

Herr Cavalli: Jag tillåter mig yrka, att formuläret varder godkändt.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes ifrågavarande formulär.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 7 och 8 innevarande månad bordlagda memorial n:o 11, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid förnyad föredragning af sammansatta banko- och lagutskottets den 7 och 8 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser angående enskilda banker, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 50, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående klyfning och styckning af samt afsöndring från lotshemman af skattenatur, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Om inskrän-
ning af möj-
ligheten för*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 7 och 8 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 51, i anledning af väckt motion med förslag dels till lag innefattar » särskilda bestämmelser i afseende å vissa bolag, dels till lag angående ändring af vissa paragrafer i lagen om aktiebolag den 28 juni 1875.

grufva m. m.

Herr Unger: Såsom yrkarnne finna, har jag i första punkten helt enkelt framställt följande förslag:

»Hvad i kongl. kungörelsen den 3 oktober 1829, sådant detta

lagrum lyder i lagen den 20 oktober 1899, finnes stadgad *angående* förbud för utländsk undersåte att i riket inmuta mineralfyndighet *Om inskränkning af möjligheten för utländing att få del i svensk fastighet eller grufva m. m.* äfvensom att utan Konungens tillstånd i riket förvärfva fast egendom eller förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, skall ega tillämpning jemväl å bolag, hvari utländsk undersåte är delegare, och må sådant bolag icke heller utan Konungens tillstånd ingå såsom delegare i annat bolag, som i riket eger fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller idkar grufdrift.»

Derom har nu utskottet yttrat:

»Utskottet har i den nu föreliggande frågan lika med 1901 års lagutskott den uppfattning, att en lagstiftningsåtgärd i syfte att åvägbringa förbud eller inskränkt rätt för bolag med utländsk delegare att utan Konungens särskilda tillstånd förvärfva fastighet eller dermed likartad egendom är nödig och nyttig. De skäl, som föranlett utfärdande af gällande förbud för enskild utländsk man i sådant afseende, göra sig med särskild styrka gällande beträffande de mera omfattande förvärf af fastigheter, hvilka kunna göras af ett kapitalstarkt, visserligen till formen svenskt, men faktiskt utländskt bolag.»

Efter ett sådant uttalande af lagutskottet kunde man väl hafva väntat sig, att lagutskottet skulle hafva vågat sig på att tillstyrka bifall till en framställning i första punkten. Men, såsom herrarne se, har utskottet icke gjort detta och det af de skäl, säger utskottet, att det »torde böra ifrågasättas, huruvida ej undantag från den föreslagna bestämmelsens tillämpning i allt fall borde göras beträffande tomt eller upplagsplats, mindre vattenfall eller annan dylik lägenhet». Ja, jag tror att det skall blifva ganska svårt för lagstiftningen att formulera dylika undantag, som kunna vara lämpliga och giltiga i alla förekommande fall. Det förefaller mig, som det skulle vara lättare att i hvarje särskildt fall pröfva, om upplåtelsen skall få ske eller icke. Ett »mindre vattenfall» — det kan vara svårt att säga, om det är litet eller stort, men det kan dock vara af en viss betydelse, om det är i utländska händer eller icke. Jag tror verkligen att lagutskottet öfverskattat lagstiftningens förmåga att på förhand afgöra, huruvida detta kan vara lämpligt eller icke.

Utskottet, som sålunda tycker, att jag gått för långt i detta afseende, tycker å andra sidan, att jag icke gått långt nog. Ty det säger: »För verkan af den ifrågasatta lagstiftningen vore det jemväl af vigt, att densamma finge giltighet äfven med afseende å redan bestående bolag». Ja, det kunde kanske vara önskvärdt, men jag har verkligen icke kunnat tänka mig, att det skulle kunna vara möjligt, och jag tror icke, att lagutskottet heller tänkt sig, huru detta skulle gå till, utan att förnärma annans rätt. Jag har väl sett under föregående riksdagar, att det finnes inom lagutskottet en strömning, som gerna vill gifva åt lagar tillbakaverkande kraft gent emot äldre gällande rättigheter, men det förvånar mig, att en sådan åsigt skulle kunna göra sig gällande hos lagutskottet i dess helhet. Jag tror

Om inskrän- icke, att det är möjligt att gifva en civillag som denna — eller civil-
ning af möj- lag i allmänhet — retroaktiv verkan, vare sig mot svensk eller ut-
ligheten för länds sk man, så att den som förvärfvat en rätt under skydd af
utländing att gällande lag, ett, tu, tre skulle blifva af med denna rätt och nödgas
få del i svensk fastighet eller söka tillstånd till att fortfarande hafva den rätt, som hau förut haft.
grufva m. m.

(Forts.)

Hvad andra momentet beträffar, så afser det förbud för bolag
att utan Konungens tillstånd förvärfva del i aktiebolag. Detta anser
utskottet, skulle vara aldeles för oneröst för aktiebolagen, och ut-
skottet säger, att det är helt naturligt, att ett bolag kan behöfva för-
värfva del i ett annat bolag. Ja, deri har ju utskottet rätt. Det
kan ju hända, att ett bruksbolag för drifvande af sin bruksrörelse
behöfde förvärfva del i ett jernvägsbolag eller grufbolag. Men det
är icke meningen att förhindra detta. Det är ju meningen att bolaget
skall kunna söka Kongl. Maj:ts tillstånd härtill, och under sådana
förhållanden som dessa lär det icke komma att vägras. Man säger
visserligen, att detta skulle föranleda så stor tidsutdrägt. Det tror
jag kommer att bero på bolagen sjelfva. Om de, när de göra ansök-
ning, beledsaga denna med fullständig utredning, så tror jag icke, att
afgörandet kommer att taga någon lång tid.

Hvad beträffar önskemålet, att aktierna skulle vara ställda till
viss man, finner utskottet detta vara riktigt. Att herrar bolagsgrun-
dare skulle vara svenske eller norske män och icke utländske, finner
utskottet också riktigt. Men utskottet har ändå icke kommit längre
än till en skrifvelse, och hufvudskälet för detta läser man på sidan
17: »Då sålunda föreliggande fråga för att ernå en tillfredsställande
lösning kräfver en noggrannare förberedelse och undersökning, än
utskottet är i tillfälle att verkställa», så kan icke utskottet tillstyrka
bifall. Det är ett plausibelt skäl, ett skäl, som nu i Riksdagens elfte
timme mycket väl låter höra sig. Jag blott beklagar, att det dröjt
så länge med bearbetandet af denna motion, att utlåtandet nu kommit
så sent.

Dertill torde dock icke lagutskottet ensamt hafva skulden, ty jag
har anledning tro, att utskottet dröjt till följd af ett yttrande, som
hans excellens statsministern hade vid besvarande af en interpellation
i Andra Kammaren, då han stälde i utsigt, att regeringen skulle fram-
lägga förslag i denna riktning. Utskottet kunde icke annat än vänta
på det kungliga förslaget, men när ännu inemot slutet af Riksdagen
intet sådant afhörts, har utskottet naturligtvis icke kunnat vidare upp-
skjuta frågans behandling.

Emellertid, då utskottet framställt förslag om en skrifvelse och
det nu icke lönar sig att yrka återremiss i syfte att få ett lagförslag,
som kan antagas vid denna riksdag, har jag icke något yrkande att
göra. Men jag vill säga, att jag tror, att det varit af ganska stor
vigt, att den tillämnade lagstiftningen, som måste snart avvägbringas,
genomförts redan vid denna riksdag. Ty som herrarne alltför väl
veta, skola en hel mängd utmål läggas i sommar. Bergmästaren i

norra distriktet och, jag tror, tre ingenjörer skola, efter hvad jag hört, vara sysselsatta med utmåsläggningar hela sommaren. Och det kan ju nu blifva tillfälle för utländingar att förvärfva de nya utmälen, innan den ifrågavarande lagstiftningen tillkommit. Derför har jag äfven velat uttala den önskan, att, när en skrifvelse med anhållan om nya och förändrade lagbestämmelser kommit till stånd, regeringen också måtte med all kraft gripa in i denna fråga, så att det icke sker ännu större olyckor med afseende å grufvorna i Norrland, än hittills egt rum. Särskildt vill jag ock uttala den förhoppning, att, om regeringen skall företaga en granskning af bolagslagarne, regeringen icke måtte låta den omfatta blott de frågor, som här blifvit berörda och hvilka äro de allra angelägnaste, utan måtte låta den blifva en fullständig revision af bolagslagarne, en revision, som mycket väl behöfves, samt att regeringen ville i sammanhang dermed också taga i öfvervägande, huruvida icke, såsom visst allmänt anses vara nödvändigt, det bör åter stadgas, att bolagsordningar skola komma under Kongl. Maj:ts pröfning och fastställelse, innan de blifva till efterlefnad gällande.

Jag har, som sagdt, herr grefve och talman, intet yrkande att göra.

Friherre Sparre: Herr Ungers motion fyller efter min mening, såsom man brukar säga, ett länge känt behof, och jag hade verkligen för min del önskat, att lagutskottet ansett sig kunna tillstyrka densamma. Det är nemligen nu icke tid att dröja med en sådan sak, såvidt jag kan förstå. Att den för resten icke är någon nyhet, framgår af ett uttalaude till statsrådsprotokollet, som förekommer i en kongl. proposition, n:o 44, till 1901 års Riksdag, angående anläggning af jernvåg från Kiruna station till Svappavaara i Norrbottens län. Yttrandet, som återfinnes på sid. 16 i den nämnda propositionen, lyder så: »I enlighet med hvad som år 1898 fordrades af Luossavaara—Kirunavaara aktiebolag, torde ock i koncessionen å nu ifrågavarande jernvägsanläggning böra, i syfte att bibehålla företaget såsom svenskt, såsom vilkor för tillstånd till byggnadsarbetets påbörjande föreskrifvas att det ådagaläggas, dels att koncessionen öfverlåtits å ett aktiebolag, i hvars ordning stadgas, att aktie icke må egas eller innehafvas af utländing, dels ock att Svappavaara och Leveaniemi malmfält egas af ett eller två aktiebolag, i hvilkas bolagsordning är stadgad, att aktie icke må egas eller innehafvas af utländing». Det synes deraf, att Kongl. Maj:t redan förut har beträdd den väg, som nu åsyftas i herr Ungers motion. Jag önskar all framgång åt denna motions syfte och hoppas, att frågan så snart som möjligt må finna en för vart land lycklig lösning. Vi hafva icke tid att vänta.

Jag har intet yrkande att göra.

Herr Tillberg: Innan beslutet fattas, skall jag be att få beled

Om inskränkning af möjligheten för utländing att få del i svensk fastighet eller grufva m. m.
(Forts.)

Om inskränkning af möjligheten för utländing att få del i svensk fastighet eller grufva m. m. säga det ifrågavarande förslaget med några anmärkningar. Den ställning, som jag har kommit att intaga mellan egarne till de stora norrbottiska malmfälten å ena sidan och de förlagsgifvande bankerna å den andra, gör, att jag i mitt yttrande icke kommer att på något vis beröra dessa saker, och jag vill på förhand lugna kammaren med en dylik försäkring. Men jag kan icke låta det ifrågavarande förslaget till skrifvelse passera oanmärkt på grund af den tendens, som otvifvelaktigt ligger i detsamma.

(Forts.)

Jag kan förstå, att man i vissa kretsar fordrar en undantagslagstiftning för Norrbotten på grund af de stora ekonomiska och politiska intressen, som man vill förbinda med den landsändan, men hvarför den gamla bergslagen skall drabbas af samma undantagslagstiftning, är för mig obegripligt. Derest skrifvelseförslaget bifalles och Kongl. Majt i anledning deraf framlägger en lag, som af Riksdagen antages, kommer det att försvåra hvarje möjlighet till något större grufföretag i de södra delarne af landet. Ty om en utländing icke kan ega en aktie i ett gruffbolag, så kan han principiellt heller icke befatta sig med att köpa obligationer, utfärdade af ett sådant. En obligation förutsätter nemligen, att man skall kunna göra densamma gällande, och detta innebär ju ytterst, att man skall få köpa och kunna blifva egare af den ifrågavarande fyndigheten. Jag erinrar om, att ännu icke något företag tillkommit i de södra delarne af riket, som gifvit anledning till farhågor eller åtminstone klagomål. Det största företag jag känner der är Grängesbergs grufföretag. Det har arbetat under synnerligen lyckliga och lugna förhållanden och icke gifvit anledning till något som helst klagomål. Jag tror, att flere af denna kammares ledamöter kunna intyga sanningen af hvad jag nu har yttrat. Och vi hafva sett, att, oaktadt en stor del aktier i samma företag för en kortare tid gått utom riket, de så småningom återkommit till vårt land, på grund af att företaget haft förtroende, och därför att vi här i landet ofta kapitalisera dylika värdepapper efter en lägre räntefot än utländingen. Vi hafva ju också haft mycket goda och väl ordnade penningeförhållanden, våra banker hafva haft mycket god kredit i utlandet, våra statspapper likaså, och detta har naturligtvis medverkat till detta lyckliga, jag kan nästan säga egendomliga förhållande. Om värdepapper, som stå i samband med ett dylikt i södra landsdelarne beläget grufföretag, gå till utlandet, är jag sålunda öfvertygad, att de så småningom skola återkomma i svenska händer. Men försvårar man, på sätt nu är afsedt, införandet i vårt land af utländskt kapital, tror jag, att detta skall återverka på vår obligationshandel i allmänhet, eventuellt äfven på våra stats- och hypoteksbanksobligationer. Det är den tendensen jag varnar för. Jag tror, att motionären och utskottet gått för långt i denna fråga, drifvit vår protektionism, vår »nationalism» ett stycke för långt. Vi åtaga oss bevillningar af stor omfattning. Nå, det är ju förestafvadt af fullt berättigade skäl, men vi få icke utestänga möjligheten att betala hvad vi åtaga oss. En ärad

ledamot i denna kammare gjorde vid denna riksdags början en erinran i den vägen, som synes ha förklingat temligen ohörd i kammaren. Jag gör emellertid intet yrkande i denna fråga.

Beträffande den andra punkten kan jag heller icke instämna med utskottet. Utskottet har afvisat herr Ungers förslag, sådant det föreligger, och jag säger intet derom, ty det förslaget går alldeles för långt. Jag kan icke underlåta att begagna tillfället att erinra, att, derest motionären fått sin vilja fram: om ett bolag sålunda icke skulle få ega del i ett annat, belaning i bank af aktier med tiden skulle blifva, om icke omöjliggjord, så dock i ytterst hög grad försvårad. Banker skulle visserligen få ega och besitta tvångsvis övertagna aktier med Kongl. Maj:ts tillstånd, men det är icke nog med det. Om en bank blefve tvungen att öfvertaga en aktiepost, skulle banken icke hafva de bästa chanser att få den försäld igen, ty banken finge icke vid sina underhandlingar för försäljning vända sig till bolag. Det är således gifvet, att motionären härvidlag gått för långt, och att, vågar jag säga, genom antagande af motionärens förslag all modern industriel och kommersiel sammanlefnad bolag emellan blefve omöjliggjord. Men å andra sidan auser jag, att utskottet väl kunnat på grundval af motionärens förslag bygga ett förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en trustlag. Denna fråga, trustfrågan, är af en så vidtgående betydelse, att man icke längre kan slå döförat till för den samma. Det är den fråga, som mest debatteras i det land, som går i tēten för den industriella och kommersiella utvecklingen, nemligen Amerika, derefter kommer Tyskland, der denna fråga likaledes står på dagordningen. Jag hade hoppats, att utskottet skulle förordat dess framläggande för Kongl. Maj:t, så att man kunnat få från Kongl. Maj:t ett väl genomtänkt förslag derutinnan, emedan det eljest kunde hända, att vi under en tillfällig stämning öfverraskades af ett förslag, hvilket vi sedermera ville ogilla. Emellertid har jag förhört mig med ledamöter af utskottet, hvilka sagt, att det vore osäkert, huruvida utskottet egt att på grund af motionen bygga ett dylikt förslag. Då dertill kommer att utskottets utlåtande framlagts först i riksdagens elfte timme, och att något samarbete med Andra Kammaren icke hinner ävägbringas, vill jag icke heller här göra något yrkande.

Herr Hasselrot: Då de föregående talarne icke framställt något yrkande, skulle jag möjligen icke behöft uppträda. Jag skall dock försöka att med några ord klargöra lagutskottets ställning i de delar, med afseende å hvilka anmärkningar framstälts.

Som herrarne behagade finna af motionen och betänkandet, afser motionen två skilda saker. Det ena och det hufvudsakligaste syftet är att inskränka bolags rätt till fastighetsförvärf, der utländing är delägare i bolaget. Det andra är något, som rör uteslutande svenska bolag: att nemligen intet bolag skulle utan Kongl. Maj:ts tillstånd få

Om inskränkning af möjligheten för utländing att få del i svensk fastighet eller grufva m. m.
(Forts.)

Om inskränkning af möjligheten för utländning att få del i svensk fastighet eller grufva m. m. blifva delegare i ett annat bolag i vårt land, äfven om båda vore svenska.

Beträffande den första frågan var motionären missnöjd med, att en lag var tillstyrkt, utan endast en skrifvelse, och han anmärkte, att det undantag, som lagutskottet ifrågasatt, möjligen ej vore behöfligt. Jag vågar deremot säga, att jag visserligen erkänner, att bolag, i hvilka utländingar äro delegare, icke böra få förvärfva fastigheter i vårt land i sådan omfattning, att det kan vara för vår sjelfbestämmanderätt farligt, men att jag emellertid icke kan anse det vara riktigt att göra ett sådant förbud till ovilkorlig regel. Det finnes ju i vårt land massor af bolag, som drifva industriell rörelse, och det vore efter min mening synnerligen olämpligt att förhindra utländskt kapital att deri deltaga, då bolagen icke äro afsedda för egentligt fastighetsförvärf, men kunna behöfva t. ex. en tomtplats eller ett mindre vattenfall. Utskottet har sagt »mindre», därför att utskottet velat förebygga, att våra stora kraftkällor skola komma i utländska händer. Men om det ligger en såg vid en ström eller en bäck, nog vore det orimligt att omöjliggöra för ett bolag deri utländing är delegare att begagna sig af der befintlig vattenkraft för sågens drifvande, då detta icke kunde vara på något sätt skadligt för landet. Utskottet har sålunda trott, att väl en lagstiftning af ifrågavarande art kunde vara lämplig, men att den af motionären föreslagna lagen dock icke vore antaglig utan vissa jemkningar.

I ett afseende har utskottet ansett, att man möjligen kunde gå något längre, än motionären menat, men det har motionären vändt sig emot. Han har sagt sig icke kunna förstå, att man kunde gifva förbudet i någon mån retroaktivt verkan utan kränkning af enskild rätt. Jo, det kan ske utan rättskränkning. Det finnes en mängd bolag i vårt land, hvilkas aktier icke äro ställda till viss man, och med afseende å hvilka man därför icke kan kontrollera, om det finnes utländska delegare i dem och lagen således skall vara på dem tillämplig. Om man stiftar en lag, som säger, att bolag, hvilkas aktier äro ställda till innehafvaren, icke vidare få förvärfva fastigheter, förrän de förändrat sin bolagsordning derhän, att bolagens aktier måste vara ställda till viss man, har man för dem omöjliggjort vidare fastighetsförvärf, så länge utländingar äro i dem delegare, och har man äfven möjlighet att få reda på, om andra än svenska delegare finnas. Det är således icke omöjligt att utan kränkning af bestående rättigheter i viss mån utsträcka den ifrågavarande förbudslagstiftningen äfven till äldre bolag.

Beträffande den första och stora frågan tror jag alltså, att under nuvarande förhållanden det icke är annat att göra än affåta en skrifvelse. Och utskottet har föreslagit, att Riksdagen skulle anhålla, att de åstundade lagbestämmelserna måtte framläggas »snarast möjligt», och, om möjligt, för nästa Riksdag. Det är allt hvad utskottet ansett sig böra göra i denna fråga.

Komma vi så till den andra frågan, som den siste ärade talaren berört. Motionären har der ifrågasatt, att intet bolag i vårt land skulle få köpa aktier i ett annat bolag utan Kongl. Maj:ts tillstånd. Detta har utskottet afstyrkt, och den siste talaren gaf utskottet rätt i, att en sådan bestämmelse kunde välla åtskilliga svårigheter. Jag behöfver blott påpeka, att det är ytterst få bolag af någon större omfattning, som icke ibland hehöfva understödja ett annat bolag. Då t. ex. en jernväg skall byggas, kan ett sågverksbolag eller ett grufbolag vara deraf intresserad. Nästan hvartenda större bolag har intresse i att understödja åtskilliga nya anläggningar, som komma till stånd genom andra bolag. Motionären säger, att ingen skada vore skedd genom en sådan bestämmelse härutinnan, som han föreslagit, emedan man blott behöfde begära tillstånd hos Kongl. Maj:t. Men det blefve kanske tusentals sådana ansökningar hvarje år, och då myndigheter naturligtvis skulle höras, innan beslut fattades, skulle det medföra sådan omständlighet och tidsutdrägt, att en mängd företag till följd deraf ginge om intet eller åtminstone väsentligen försvärades, utan att något väsentligt dermed vore vunnet.

I likhet med den siste talaren anser jag åter, att, om motionens omfattning och ram medgifvit det, man skulle kunnat tänka sig, att en skrivelse tillstyrkts angående lagbestämmelser, som skulle kunna mota trustbolag. Jag får dock bekänna, att jag icke är tillräckligt mycket affärsman för att kunna säkert skilja trustbolag från andra bolag. Det talas om sammanslutningar af stora bolag till ett helt, men någon definition på trustbolag känner jag icke från någon lagstiftning. Den siste ärade talaren antydde också, att ingen trustlagstiftning ännu kommit till stånd i utlandet; och tror jag vid sådant förhållande, att vi här i Sverige, der trustsammanslutningar ännu icke förekommit, åtminstone i stor skala, lämpligen kunna afvakta ytterligare erfarenhet från andra länder. Skulle det verkligen yppa sig anledning att ingripa mot trustväsende i vårt land, må man väl hafva det förtroende till Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t skall komma med förslag i sådan riktning, utan att Riksdagen behöfver skriva derom.

På dessa grunder tillåter jag mig yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Persson: Jag skall först be att få instämma i det anförande, som hållits af herr Tillberg. Jag är nemligen öfvertygad om, att den föreslagna lagstiftningen är obehöfzig. Förslaget torde hafva tillkommit med afseende å det nyligen bildade s. k. Lappmarkens gruf-intressenters aktiebolag, och jag anser icke lämpligt, att man för ett sådant enstaka fall skall stifva lagar, som komma att träffa äfven bergsbruk i mellersta Sverige. Men icke nog med detta, en dylik lag skulle äfven träffa industrien på ett sätt, som man nu icke kan beräkna. Det finnes industriella bolag, som behöfva taga sina råvaror från grufvor; men om i dessa bolag finnes någon utländsk aktieegare,

Om inskränkning af möjligheten för utlänning att få del i svensk fastighet eller grufva m. m.
(Forts.)

*Om inskränkn- skulle det vara dem förbjudet att ingå såsom delegare i annat sådant
ning af möj- bolag, som här är ifråga.
ligheten för
utländing att
få del i svensk
fastighet eller
grufva m. m.*

Det finnes många andra skäl, som jag dock icke skall uppehålla kammaren med att uppräknas. Jag vill endast nämna, att jag för min del tror, att man lagstiftar alltför mycket för industrien och bergshandteringen. I äldre tider var det angeläget för svenska folket att gynna dessa näringar. Man icke allenast införsoref kunniga fackmän för att hjälpa upp de inhemska näringarna, utan man var glad, om man kunde få penningar in i landet. Jag tror därför, att det vore mycket nyttigt, att man åtminstone icke stänger för möjligheten för utländskt kapital att komma in i landet och verka fördelaktigt för vår industri, allra helst som i denna väg redan finnes en lagstiftning, som är så skyddande mot att utlänningar skulle kunna få någon som helst öfvervigt, att någon ytterligare lagstiftning icke torde vara behöflig.

(Forts.)

För min del skulle jag hafva önskat, att denna motion aldrig hade kommit fram; men jag skall nu icke göra något yrkande, ty jag hoppas, att, om utskottets skrivelseförslag antages, regeringen skall, efter noggrant tagen kännedom om förhållandena, inse, att den lagstiftning, som motionären ifrågasatt, icke bör komma till stånd.

Herr Unger: Herr grefve och talman! Jag skall icke förlänga denna diskussion, ty vi få troligtvis tillfälle att vid en annan riksdag tala vidare om motionen. Med afseende emellertid å hvad ordföranden i lagutskottet yttrat derom, att det skulle vara mycket obehvämt för ett bolag att nödgas söka tillstånd att ingå såsom delegare i ett annat bolag, vill jag visserligen medgifva, att detta är ganska obehvämt, men såvidt punkt 1:o angår icke i så utsträckt grad, som lagutskottets ordförande tyckes anse, ty det är blott bolag, hvari utländsk undersåte är delegare, som skulle behöfva söka Kongl. Maj:ts tillstånd för att ingå såsom delegare i annat bolag, som i riket eger fast egendom eller idkar grufdrift. Och skulle man icke godkänna ett sådant stadgande, som att ett dylikt bolag måste söka Kongl. Maj:ts tillstånd att ingå i bolag, som eger fast egendom eller idkar grufdrift, så skulle hela lagen om förbud för utländing att utan Kongl. Maj:ts tillstånd förvärfva fast egendom eller idka grufdrift blifva en chimär. Om man skall göra allvar af den i punkt 1:o fastslagna lagen, lära väl sådana bolag, i hvilka utländing är delegare, få underkasta sig den olägenheten, att i de fall, om hvilka här är fråga, söka Kongl. Maj:ts tillstånd.

Herr Hasselrot: Blott ett par ord. Det förvånar mig, att den ärade motionären kunnat hafva ett sådant anförande som detta. Det lagförslag, som han sjelf framlagt, lyder i denna del så: »i aktiebolag må ej, då det bildas, eller sedermera, annat bolag såsom aktieegare ingå, der ej Konungen dertill lemnar särskildt tillstånd». Der finnes icke ett ord taladt om utländing; stadgandet skulle gälla alla bolag i

vårt land, Intet bolag skulle kunna blifva aktieegare i annat bolag, utan att Konungen dertill lemnat särskildt tillstånd.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändring af vissa paragrafer i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot,

n:o 53, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående påskyndande af rättsskipningen vid underdomstolarna, och

n:o 54, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om deposition af värdepapper, biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 7 och 8 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 55, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående noggrannare bestämmelser rörande bokföringsskyldighet.

Om noggrannare bestämmelser rörande skyldigheten att föra handelsböcker.

Herr Almgren, Oscar: Herr grefve och talman, mina herrar! Jag har icke något annat yrkande att göra än om bifall till utskottets hemställan; men jag ber att vid denna punkt få framhålla önskvärdheten af att vid frågans behandling Kongl. Maj:t äfven måtte taga i öfvervägande, huruvida icke några bestämmelser borde utfärdas angående de slag af handelsböcker, som erfordras i det ena eller det andra afseendet, samt huruvida icke någon revision af stadgandena rörande dagbok, inventariebok och brefbok borde komma till stånd.

Öfverläggningen ansågs härmed afslutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 6 och 7 i denna månad bordlagda memorial n:o 33, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande viss del af motiveringen till bevillningsutskottets betänkande n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition

angående en inkomstskatt för år 1903, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

---

*Om utredning
angående ökad
beskattning
å tobak.*

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 6 och 7 innevarande maj bordlagda memorial n:o 34, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 28, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om införande af tobaksmonopol i Sverige.

Herr Bremberg: Herr grefve och talman! Jag skall anhålla att få yrka, att kammaren icke frånträder sitt en gång fattade beslut utan fortfarande vidhåller sin önskan att erhålla fullständig utredning angående tobaksbeskattningen.

Herr Cavalli: Jag skall deremot anhålla, att kammaren måtte bifalla bevillningsutskottets hemställan. Meningarne voro ju ganska delade i denna kammare, då frågan förra gången här förekom, i det att beslutet fattades med tillhjälp af den förseglade sedeln. Jag ser deri en ytterligare anledning, hvarför kammaren icke bör hålla på denna fråga om monopol, hvilken utgör den enda skiljaktigheten mellan kamrarnes beslut. Vill man hafva något gjordt i saken, skall man taga bevillningsutskottets förslag; vill man hafva afslag på det hela, bör man vidhålla det förra beslutet. Det är därför, som jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande memorial yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle vidhålla sitt förut i ämnet fattade beslut.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 6 och 7 i denna månad bordlagda memorial n:o 35, angående verkställd granskning af tulltaxan, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 6 och 7 innevarande maj bordlagda memorial n:o 49, med för-
 anledande af ej mindre återremiss än äfven skiljaktiga beslut i fråga om vissa delar af lagutskottets utlåtande, n:o 31, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken, till lag om ändrad lydelse af 5 kap. 1 § ärfdabalken, till lag om ändring i 14 kap. jordabalken, till lag om ändring i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar, till lag om ändrad lydelse af 49 § utsökningslagen samt till lag om ändrad lydelse af 4 och 6 §§ i lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol, dels två med föranledande af nämnda proposition väckta motioner.

*Sammanjemk-
ningsförslag i
fråga om än-
dring af rätte-
gångsbalken
m. m.*

Punkterna 1 och 2.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

Lades till handlingarna.

Punkten 4.

Herr Trygger: Herr grefve och talman, mina herrar! Blott några ord angående den föreslagna paragrafen. Enligt min mening har lagutskottet i paragrafen fastslagit något annat, än hvad utskottet velat stadga. För min del kan jag visserligen vara nöjd med paragrafen, sådan den är affattad, men deremot ingalunda med paragrafen, sådan lagutskottet afsett, att den skulle vara. Det heter: »har eljest part i förtroende meddelat annan något angående saken, derom må ej utan partens medgifvande denne såsom vittne höras». Såvidt jag kan tolka detta, betyder det, att, så snart något meddelande har skett angående den sak, som är föremål för process, får vittnet icke höras utan partens medgifvande; men lagutskottet har tänkt sig, att genom en sådan formulering skulle, om en person hade meddelat i förtroende till en annan, att en tredje begått eu viss handling, och på grund deraf blifvit åtalad för ärekränkning, den, som fått detta förtroende, icke vara förhindrad att vittna. Utskottet säger nemligen: »härmed vore uttryckt, att undantaget gälde blott de förtroliga meddelanden, hvilka afsåge ett redan förefintligt faktum, men deremot icke sådana, som i och för sig innebure en rättskränkning». Jag kan icke finna annat, än att, om jag t. ex. säger i förtroende till en person, att en annan är en tjuf, detta är ett meddelande om ett redan förefintligt faktum, och att därför den motsats, på hvilken lagutskottet syftat, i själfva verket icke finnes.

Då, som sagdt, lagen enligt min uppfattning är i detta fall till-

Sammanjemk- fredsställande, har jag blott velat uttala dessa ord, på det att vid
ningsförslag i tillämpningen lagutskottets motivering icke må få större betydelse, än
fråga om än- den förtjenar.
dring af rätte-
gångsbalken

m. m. Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet
 (Forts.) i föreliggande punkt hemstält.

Punkten 5.

Lades till handlingarna.

Punkterna 6 och 7.

Hvad utskottet hemstält bifölls

Punkterna 8 och 9.

Lades till handlingarna.

Punkterna 10—13.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Punkten 14.

Herr Hedenstierna: Då denna fråga förra gången förevar i kammaren, tillät jag mig att i fråga om denna paragraf yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition oförändrad; och jag vill nu upprepa samma yrkande. Såsom herrarne torde erinra sig, är frågan den, huruvida de så kallade quasi-brottmålen skola förändra natur och i detta afseende hänföras till samt behandlas som civila mål. Jag anser att redan vid förra tillfället under diskussionen skälen för min åsigt i denna fråga blifvit tillräckligt utvecklade och jag har intet att nu derutinnan tillägga, utan yrkar jag, som sagdt, att Kongl. Maj:ts förslag till lydelse af denna paragraf måtte oförändradt bifallas.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr tal-
 mannen, i enlighet med derunder framställda yrkanden, propositioner,
 först på antagande af 17 kap. 48 § rättegångsbalken med den lydelse,
 som lagutskottet i sitt utlåtande n:o 31 föreslagit, samt vidare derpå,
 att kammaren skulle godkänna motsvarande paragraf af Kongl. Maj:ts
 förslag i ämnet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upp-
 pedades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 15.

Herr Trygger: Herr grefve och talman! Mine herrar! Vid behandlingen första gången af detta förslag var kammaren i åtskilliga punkter af annan mening än utskottet och återremitterade därför flera paragrafer; jag vill i sådant hänseende här endast erinra om bestämmelsen angående sakkunnige. Nu har förslaget kommit tillbaka ungefär oförändradt och således utan att hänsyn tagits till hvad Första kammaren beslutat. För min del har jag icke velat upptaga kammarens dyrbara tid och söka hindra lagförslagets framgång genom att orubbligt fasthålla de åsichter, jag förra gången här uttalat och kammaren godkänt, utan hoppas, att i framtiden må kunna vidtagas de förbättringar, som äro erforderliga. Men här är en punkt, den 15:de, i hvilken jag icke kan vara tyst. Kammaren beslöt på mitt förslag att återremittera 31 kap. 2 § i lagförslaget af det skäl, att man ansåg att på åklagarens begäran resning skulle kunna hos Kongl. Maj:t sökas äfven i fråga om förräderibrott eller andra för rikets säkerhet menliga brott eller majestätsbrott eller brott mot riksstyrelse eller Riksdagen. Det var med ganska stor majoritet kammaren beslöt detta; och jag tillät mig under den beslutet föregående debatten uttala, att den nu gällande rätten, riktigt uppfattad, kände resning i dylika fall, i motsats till den mening, som i den kongl. propositionen uttalats. Nu upplyser lagutskottet, att lagkomitén, äldre lagberedningen och nya lagberedningen i likhet med Kongl. Maj:t tolkat den gällande rätten på sätt i propositionen antydts och således i strid mot den af mig uttalade åsigt. Man kan till alla dessa lagtolkare lägga äfven lagutskottet och har då ej mindre än fem auktoriteter för den tolkning, som omfattas i det kungliga förslaget. Det tyckes väl då, som borde denna tolkning vara riktig; men herrarne känna nog till, huru ett misstag kan sätta sig fast. Det är icke en obetydlig person, som ger anledning till att en felaktig uppfattning slår rot, utan vanligen en auktoritet; och sedan komma andra och följa utan vidare denna auktoritet. Detta är en känd företeelse, särskildt inom vetenskapen. Jag sätter stort värde på lagkomitén, men jag är alldeles bestämdt öfvertygad, att lagkomitén i detta fall misstolkat den gällande rätten; och sedan ha båda lagberedningarna, Kongl. Maj:t och lagutskottet accepterat lagkomiténs uttalande.

Hvad nu sjelfva saken angår, så frågar jag: Kan det verkligen vara lämpligt att beröfva Kongl. Maj:t rätten att på åklagarens begäran bevilja resning i fråga om för landets välfärd så farliga brott som dessa? Vid förräderibrott händer det ju icke så sällan, att bevisning ej finnes att tillgå, då åtalet eger rum, men sedan alldeles händelsevis erbjuder sig. Skall man i dylikt fall bereda strafflöshet för de allra värsta förbrytare? Jag får säga, att mig tilltalar icke detta, Kammaren omfattade förra gången samma mening, som jag nu tillåtit mig försvara; och jag hemställer nu, att kammaren, med vidblifvande af

Sammanjenkningsförslag i fråga om ändring af rättegångsbalken m. m.
(Forts.)

*Sammanjemk-
ningsförslag i
fråga om än-
dring af rättegå-
ngsbalken
m. m.
(Forts.)*

denna mening, måtte antaga 31 kap. 2 § med den ändring, att de sista orden utgå, så att 2:dra stycket får följande lydelse: »Ej må dock i fråga om ansvar för brott resning, som här afses, af annan än den tilltalade sökas, der brottet är sådant, att efter viss tid straff förfaller i händelse åtal ej egt rum». Således skulle utgå orden: »eller der fråga är om förräderi eller annat för rikets säkerhet menligt brott eller majestätsbrott eller brott mot riksstyrelse eller Riksdagen».

Jag anhåller om proposition å detta mitt yrkande.

Herr Hasselrot: Det är, som den siste ärade talaren antydde, skäligen betydelselöst för denna fråga, huru den gällande rätten tolkas och om lagkomitén och lagberedningarne härutinnan ha rätt eller orätt. Hvad som är af betydelse är lydelsen af den lag, som vi nu skola antaga. Den siste ärade talarens yrkande skiljer sig nu från Kongl. Maj:ts och utskottets förslag derutinnan, att resning skulle kunna sökas jemväl af åklagaren rörande så kallade statsförbrytelser. Den ärade talaren gjorde gällande, att dessa brott vore af så grof beskaffenhet och så farliga för riket att för dem ej ett undantag i fråga om resning bör ega rum, utan att äfven åklagaren skulle rörande dessa brott ha rätt framställa begäran om resning; den tilltalade har ju alltid denna rätt. Jag tillåter mig då fästa uppmärksamheten på, att dessa brott äro af så specifik beskaffenhet, att man ej har anledning antaga, att icke fullständig utredning skulle förebringas under den första behandlingen; det är våra främste åklagare, justitiekansleren och justitieombudsmannen, som i allmänhet föra talan i dylika mål, och det lär väl då icke finnas anledning att tro, att icke dessa mål skulle blifva noggrant utredda och sålunda en laglig dom deri fäld.

Det är för öfrigt enligt mitt förmenande ej lämpligt att i dessa mål, som ofta hafva politisk betydelse, medgifva åklagaren rätt att söka resning; man vet ej, hvart sådant under upprörda tider kan leda. Derfor hafva dessa brott i föregående lagförslag och, så vidt jag känner, äfven i utländska lagar undantagits från området för åklagarens rätt att äska resning. För min del tror jag den ståndpunkt, som härutinnan intagits af Kongl. Maj:t och utskottet, vara den rigtiga; och ber jag därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande den i förevarande punkt omförmälda 2 § af 31 kap. rättegångsbalken yrkats, dels att paragrafen skulle antagas så lydande, som lagutskottet i sitt utlåtande n:o 31 föreslagit, dels ock, af herr *Trygger*, att sagda förslag till paragrafens lydelse måtte godkännas med uteslutande af de sista raderna från och med orden »eller der fråga är om förräderi».

Härefter gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa yr-

kanden, och förklarade sig finna propositionen på godkännande af paragrafen i enlighet med utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

*Sammanjemk-
ningsförslag i
fråga om än-
dring af rätte-
gångsbalken
m. m.
(Forts.)*

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i punkten 15 af sitt memorial n:o 49, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifalles herr Tryggers yrkande.

Vid slutet af den häröfver anställda votering befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 48.

Punkterna 16 och 17.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 18.

Lades till handlingarna.

Punkten 19.

Utskottets hemställan bifölls.

På framställning af herr talmannen beslöts, att till morgondagens sammanträde uppskjuta behandlingen af återstående på föredragningslistan uppförda ärenden.

Anmälades och bordlades sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.

Maj:t angående statens öfvertagaude af byggandet af de allmänna vägarne inom riket.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Herr talmannen tillkännagaf, att enligt mellan talmännen träffad öfverenskommelse omröstningar jemlikt 65 § riksdagsordningen komme att anställas vid kamrarnes sammanträden måndagen den 12 i denna månad öfver de voteringspropositioner för sådana omröstningar, som då vore af båda kamrarne godkända.

På framställning af herr talmannen beslöts, att sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 6 skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,55 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
